

RENESSANS TA'LIM UNIVERSITETI

FILOLOGIYA VA TARIX FAKULTETI

“IJTIMOIY-SIYOSIY FANLAR” KAFEDRASI

Sh.Ergashev, N.A.Buranova, D. Sh. Xudayqulova

“O‘ZBEKISTONNING ENG YANGI TARIXI”

FANIDAN SEMINAR MASHG‘ULOTLARI UCHUN

USLUBIY KO‘RSATMA

TOSHKENT – 2024

Ushbu uslubiy ko‘rsatmada talabalarga O‘zbekistonning eng yangi tarixi fani bo‘yicha mustaqil ish va seminar darslariga tayyorgarlik bo‘yicha tavsiyalar berilgan bo‘lib, bundan oliy ta‘lim muassasalari talabalari foydalanishi mumkin.

Tuzuvchi:

Prof. Sh.Ergashev, t.f.n., dotsent N.A.Buranova, o‘qituvchi D.Sh.Xudayqulova

Taqrizchi:

N.SH. Berdaliyev - Renessans ta‘lim universiteti dotsenti, s.f.n., dotsent

Filologiya va tarix fakulteti “Ijtimoiy-siyosiy fanlar” kafedrasining 2024-yil “23” oktabrdagi 6-sonli majlisida muhokama qilingan.

Uslubiy ko‘rsatma Renessans ta‘lim universiteti Kengashining 2024-yil “26” oktabrdagi 2-sonli qaroriga muvofiq o‘quv jarayoniga tatbiq etish uchun tavsiya etilgan.

KIRISH

O‘zbekistonda mustaqillikka erishgan dastlabki kunlardanoq mamlakatni modernizatsiya qilish va faol demokratik islohotlarni amalga oshirish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirildi. Ushbu ulkan o‘zgarishlar davomida xalqimizning boy tarixi, noyob milliy qadriyatlari, bebaho ilmiy va madaniy merosi tiklandi va butun insoniyatning noyob mulkiga aylandi. Vatanimiz tarixini birlamchi manbalarga asoslangan holda har tomonlama va chuqur o‘rganish yosh avlodni barkamol shaxslar etib tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu kurs doirasida uning maqsadi, vazifalari, mazmuni va malaka talablari, mamlakatimizni yanada rivojlantirish strategiyasi, fuqarolik jamiyatini shakllantirish va rivojlantirish tamoyillari, ustuvor yo‘nalishlari va shakllari, islohotlarni amalga oshirishning zamonaviy kontseptsiyalari va mexanizmlari aniqlandi.

Modernizatsiya qilingan o‘zgarishlar, iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy, siyosiy sohalardagi islohotlar to‘g‘risidagi bilimlarni davlat va jamiyat qurilishini rivojlantirish uchun tarkibiy va tarmoq o‘zgarishlari orqali o‘zlashtirish muhimdir. Ushbu darslikda yangi taraqqiyot bosqichida o‘zbekistonning milliy rivojlanish masalalari ko‘rib chiqiladi.

Tarixni o‘qitishning maqsadi yosh avlod ongiga milliy g‘ururni singdirish, tarixiy xotira, tarixiy fikrlashni rivojlantirish, yuksak axloqiy fazilatlarni shakllantirish, shuningdek ularning ma'naviy dunyosini boyitish bilan birga mustaqil fikrga ega bo‘lgan shaxsni tarbiyalash, zamonaviy bilimlarni puxta egallagan malakali kadrlar tayyorlash va ularni jamiyat ijtimoiy hayotida faol ishtirokini ta'minlashdan iboratdir. Bu vazifalarni amalga oshirishda fanni zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida o‘qitishning ijobiy samarasi zamonaviy ta’lim jarayonida o‘zining isbotini topgan.

Mazkur uslubiy qo‘llanma o‘quv jarayonini pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etishniig “Assisment”, “Muammoli vaziyat”, “Tushunchalar tahlili”, “Aqliy hujum” , “Mostlikni toping”, “FSMU”, “Klaster” grafik organayzeri va boshqa metodlarining senariylari o‘rin olgan bo‘lib, ular orqali talabalar fan mavzularini yanada mukammal o‘rganishga yordam beradi.

Mavzu: “O‘zbekistonning eng yangi tarixi” fanining predmeti, maqsadi va vazifalari, nazariy-metodologik tamoyillari

Reja:

1. O‘zbekistonning eng yangi tarixi fanining predmeti, maqsadi va vazifalari.
2. “O‘zbekistonning eng yangi tarixi” fanining nazariy metodologik tamoyillari.
3. O‘zbekistonning eng yangi tarixining jahon xalqlari tarixi bilan uzviy bog‘liqligi.
4. Sh.M.Mirziyovning XXI asr barkamol avlodi, ma’naviy yetuk shaxsni tarbiyalashda tarix fanining o‘rni va saboqlari xususida.

Nazorat savollari

1. Tarix so‘zi qanday ma’noni bildiradi?
2. O‘zbekistonning eng yangi tarixi fani nimani o‘rganadi?
3. Fanni o‘rganishda qanday metodologik tamoyillarga tayanish lozim?
4. Tarixni o‘rganishda xolislik, ilmiylik tamoyilining talablari nimalardan iborat?
5. O‘zbekiston tarixini qanday davrlarga bo‘lish mumkin?

Amaliy mashg‘ulot

Mavzu bo‘yicha topshiriqlar

1-topshiriq

Mavzu: “O‘zbekistonning eng yangi tarixi” o‘quv fanining predmeti, maqsadi va vazifalari, nazariy-metodologik tamoyillari

Reja:

1. “O‘zbekistonning eng yangi tarixi” fanining predmeti, tadqiqot ob’ekti, nazariy metodologik tamoyillari.
2. Jahon xalqlari tarixi bilan uzviy bog‘liqligi. O‘zbekiston tarixining dolzarb muammolari.
3. O‘zbekiston tarixini o‘rganishda moddiy va yozma manbalarning o‘rni hamda ahamiyati.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyovning XXI asr barkamol avlodi, ma’naviy yetuk shaxsni tarbiyalashda tarix fanining o‘rni va saboqlari xususida.

Izoh: Talabalar rejadagi savollarga mustaqil javob yozadilar va uni seminar mashg‘ulotida og‘zaki shaklda gapirib beradilar.

2-topshiriq

“Tushunchalar tahlili” metodini qo‘llagan holda berilgan topshiriqni bajaring.

✓ O‘zbekistonning eng yangi tarixi fani bu✓ O‘zbekistonning eng yangi tarixi fanining maqsadi.....✓ O‘zbekistonning eng yangi tarixi fanining vazifalari.....✓ O‘zbekistonning eng yangi tarixi fanining tamoyillari.....

Izoh: Talabalar “Tushunchalar tahlili” metodini qo‘llagan holda tushunchalarni tarifi nuqtalar o‘rniga yozadilar.

3-topshiriq.

O‘zbekistonning eng yangi tarixi fanining boshqa fanlar bilan bog‘liqligini asoslab bering.

Izoh: Talabalar fanning boshqa fanlar bilan aloqasini asoslab beradilar.

4-topshiriq.

Mostlikni toping.

O‘zbekistonning eng yangi tarixi fanining predmeti	inson, davlat va jamiyatdir
O‘zbekistonning eng yangi tarixi fanining maqsadi	o‘zbek xalqining mustaqillikka erishish ostonasidan boshlab to hozirgi kunlarga, tarixan qisqa davr bo‘lsada asrlarga tatugulik bosib o‘tgan hayotiy yo‘lini, doimo rivojlanib, boyib boruvchi, ijtimoiy–siyosiy, iqtisodiy, ma’naviy–ma’rifiy, madaniy hayotini xolisona o‘rganish, davlat qurilishi sohalaridagi tajribalarini yosh avlodga yetkazish hamda ularga vatanga nisbatan faxr–g‘urur tuyg‘ularini shakllantirishdan iboratdi
O‘zbekistonning eng yangi tarixi fanining ob’ekti	tarixiy tahlil va qiyosiy taqqoslash; mantiqiy davomiylilik va uzviylik; xolislik va o‘zaro hurmat tamoyiliga asoslanish; kuzatish, solishtirma taqqoslash asosida umumlashtirish va zarur xulosalar chiqarish; baxslashish, munozara yuritish va isbotlash; matematik hisoblash, shakl va modellashtirish;
O‘zbekistonning eng yangi tarixi fanining tamoyillari	Vatanimiz tarixining mustaqillikka erishish ostonasidan boshlab to hozirgi kunlarga bosib o‘tgan uzoq va murakkab tarixiy yo‘lini, xalqning ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy, madaniy va ma’naviy hayotini holisona o‘rganish orqali fuqarolar, ayniqsa yoshlar ongida tarixiy xotira, ular qalbida vatanparvarlik, g‘urur va iftixor tuyg‘ularini shakllantirishdan iboratdir.
O‘zbekistonning eng yangi tarixi fanining metodlari	tarixiy xronologik ketma-ketlik; g‘oyaviylik va vatanparvarlik;

Izoh: Talabalar “Mostlikni toping” metodini qo‘llagan holda chap tomondagi tushunchalarga o‘ng tomonda yozilganlar orasidan mostlarini aniqlab yozadilar.

5-topshiriq.

“BBB” usulidan foydalangan holda mavzu yuzasidan olgan bilimingizni aniqlang.

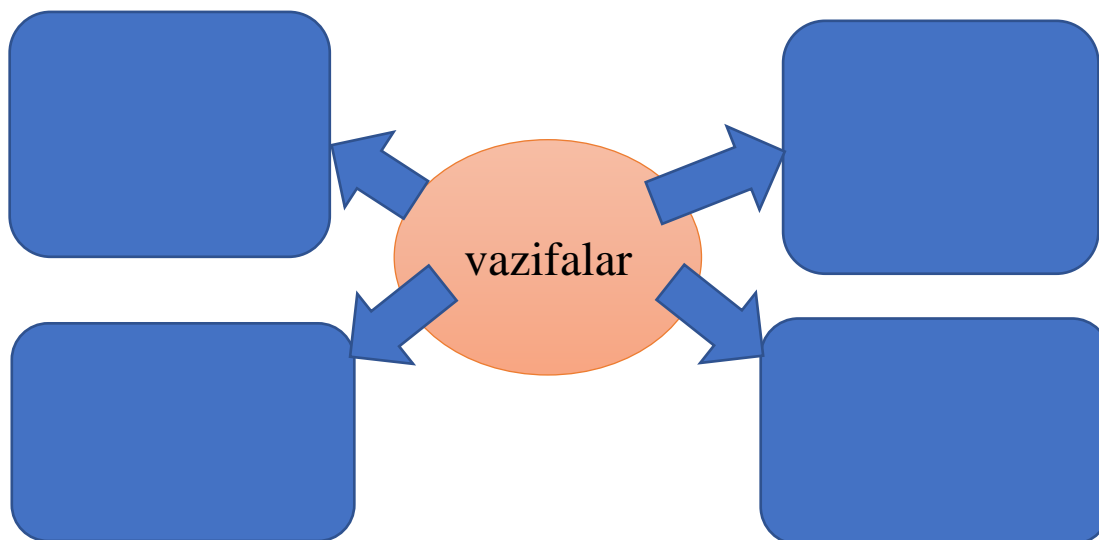
№	Savollar	Bilaman	Bilishni xohlayman	Bilib oldim
---	----------	---------	--------------------	-------------

1.	O‘zbekistonning eng yangi tarixi fani qaysi fanlar bilan aloqador?			
2.	Moddiy manbalar haqida nimalar bilasiz?			
3.	Ma’naviy manbalar haqida nimalar bilasiz?			

Izoh: Talabalar savollarga javoblarni yozadilar va yoritib beradilar

6-topshiriq.

Davlatimiz rahbari SH. M. Mirziyoyevning 2017-yil 30-iyundagi “O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi huzurida O‘zbekistonning eng yangi tarixi bo‘yicha jamoatchilik kengashi faoliyatini tashkil etish to‘g‘risida”gi qarorida belgilab berilgan vazifalarni “Klaster” grafik organayzeri yordamida yoritib bering

Izoh: Talabalar “Klaster» grafik organayzeri yordamida javoblarni aniqlab yozadilar va yoritib beradilar.

7-topshiriq.

Mustaqillik yillarida O‘zbekistonning eng yangi tarixi fani oldida turgan muammolarni assisment usulida aniqlang.

Kuchli tomoni	Kuchsiz tomoni

Izoh: Talabalar muammoni assisment usulidadan foydalanib kuchli va kuchsiz tomonlarini yozadilar va uni og'zaki asoslab beradilar.

8-topshiriq.

«Blis-so'rov» usulidan foydalangan holda mavzu yuzasidan olgan bilimingizni aniqlang.

	«O'zbekistonning yangi tarixi»ni tayyorlash va nashr etish to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori
	Davlatimiz rahbari SH. M. Mirziyoyevning "O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi huzurida O'zbekistonning eng yangi tarixi bo'yicha jamoatchilik kengashi faoliyatini tashkil etish to'g'risida"gi qarori
	O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan qabul qilingan «O'zRFA Tarix instituti faoliyatini takomillashtirish» to'g'risidagi qarori

Izoh: Yuqorida berilgan «Blis-so'rov» usulida talabalar me'yoriy hujjatlarni qabul qilingan ketma-ketligi aniqlab, ularni tartib raqam bilan belgilaydilar

9-topshiriq.

Test tuzish.

1. Numizmatika bu.....
2. Sh.M.Mirziyoevning "O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi huzurida O'zbekistonning eng yangi tarixi bo'yicha jamoatchilik kengashi faoliyatini tashkil etish to'g'risida"gi qarori qachon qabul qilindi?
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining «O'zbekistonning yangi tarixi»ni tayyorlash va nashr etish to'g'risida qarori qachon qabul qilingan?
4. O'zbekistonning eng yangi tarixi fani – obyekt...
5. Qaysi javob fanni o'rganish metodiga kirmaydi.

Izoh: Talabalar savollarga testlar tuzib chiqadilar va aniq javobni ko'rsatadilar.

10-topshiriq.

O'zbekistonning eng yangi tarixini taxminan davrlarga bo'lib o'rganish maqsadga muvofiq bo'lib shu davrlarga moslikni toping.

Birinchi davr – 1989–1990–yillar	Bu davr taraqqiyotimizning modernizatsiya bosqichi faol demokratik yangilanishlar, iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish, siyosiy hayotimizni, qonunchilik, sud–huquq tizimi, ijtimoiy– gumanitar sohalar izchil isloh qilinishi bilan bog'liq voqeliklarni manbalar asosida tarixiy nuqtai nazardan ilmiy tadqiq etish bilan bog'liq
----------------------------------	---

Ikkinchi davr – 1991–2016–yillar	Bu davrda davlatchilik asoslarini shakllantirish, iqtisodiy negizlarning tubdan o‘zgarishi, jamiyatimiz ma’naviy negizlarining tiklanishi va yangilanishi, jamiyat mafkurasi va milliy istiqlol g‘oyasining shakllanishi bilan bog‘liq voqeliklarning yangi konseptual asoslarda ilmiy yoritilishi
Uchinchi davr – 2016–yildan keyingi davr.	ijtimoiy–siyosiy jarayonlar. Mustaqillikka erishish ostonasidagi faol harakat bosqichi bo‘lganligini inobatga olish, uni alohida taraqqiyot bosqichi sifatida e’tirof etish o‘zining ilmiy, konseptual asoslariga ega

Izoh: Talabalar “Mostlikni toping” metodini qo‘llagan holda chap tomondagi tushunchalarga o‘ng tomonda yozilganlar orasidan mostlarini aniqlab yozadilar.

11-topshiriq. Mustaqil ish.

№	Mustaqil ta’lim mavzulari	Tayyorlash shakli
1	XX asrning 80-yillari so‘ngida O‘zbekistonda siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy muammolar.	Manbaalar bilan ishlash (glossariy tuzish, test)
2	O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaning qabul qilinishi va uning tarixiy ahamiyati.	Referat (glossariy tuzish, test)
3	Mustaqillik yillarida O‘zbekistonda milliy urf-odatlar, qadriyatlar va an‘analarning qayta tiklanishi.	Esse, (glossariy tuzish, test)
4	Mustaqillik yillarida davlat boshqaruvi tizimida amalga oshirilgan islohotlar.	Taqdimot tayorlash.
5	O‘zbekiston Respublikasida bozor infratuzilmasining shakllanishi.	Taqdimot (glossariy tuzish, test)
6	Respublikada aholini ijtimoiy muhofaza qilish va sog‘liqni saqlash tizimida olib borilgan kompleks chora tadbirlar.	Test (glossariy tuzish)
7	Qishloq xo‘jaligi va sanoat sohasidagi o‘zgarishlar.	Multimediali taqdimotlar yaratish
8	2017 yilda O‘zbekistonda keng ko‘lamli iqtisodiy islohotlar dasturini qabul qilinishi va uning ahamiyati.	Taqdimot (glossariy tuzish, test)
9	Beshta tashabbus va uning yuksak ma’naviy madaniyatni ta’minlashdagi o‘rni.	Multimediali taqdimotlar yaratish

Izoh: Talabalar mustaqil ta’lim mavzularini tayyorlash shakli bo‘yicha tayyorlaydilar.

Adabiyotlar

1. O‘zbekistonning eng yangi tarixi. Darslik. Yu.A.Ergasheva umumiy tahriri ostida. Qarshi. «Intellekt» nashriyoti, 2021. - 443 b.

2. O‘zbekistonning eng yangi tarixi. (Oliy o‘quv yurtlarining nomutaxassis ta’lim yo‘nalishlari uchun) Darslik. R.H.Murtazayeva, A.A.Ermetov, A.A.Odilov va b. 2022. - 347 b

3. O‘zbekistonning eng yangi tarixi. o‘quv qo‘llanma. Xoliqova R.E.Toshkent, 2021.- 268 b.

4. O‘zbekiston Respublikasi prezidentining O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi huzuridagi O‘zbekistonning eng yangi tarixi bo‘yicha jamoatchilik kengashi faoliyatini tashkil etish to‘g‘risida PQ-3105-sonli Qarori, 30.06.2017 yili.

Mavzu: Mustaqillikka erishish arafasida O‘zbekistondagi ijtimoiy-siyosiy jarayonlar.

Reja:

1. Markazning O‘zbekistonda amalga oshirgan qatag‘on siyosati. “Paxta ishi”, “O‘zbek ishi” nomli kompaniyalar.

2. Farg‘ona voqealari. 1989–yil o‘rtalarida respublika ijtimoiy–siyosiy hayotidagi o‘zgarishlar. Milliy manfaatlar ustuvorligining o‘sib borishi.

3. I.Karimov – O‘zbekistonning Birinchi Prezidenti.

Nazorat savollari

1. XX asrning ikkinchi yarmida respublika ijtimoiy–siyosiy, iqtisodiy va ma’naviy hayotida yuzaga kelgan tanglikning asosiy sabablari nimada edi?

2. Aholi turmush tarzining og‘irlashuviga niamalar sabab bo‘lgan edi?

3. Farg‘ona fojeasining kelib chiqishiga nima sabab bolgan edi?

4. 1989–yilning o‘rtalariga kelib respublika ijtimoiy–siyosiy hayotida qanday o‘zgarishlar yuz berdi?

5. GKChP (Favqulodda holatlar davlat qomitasi) qanday vaziyatda tashkil etildi?

Amaliy mashg‘ulot

Mavzu bo‘yicha topshiriqlar

1-topshiriq.

Mavzu: Mustaqillikka erishish arafasida O‘zbekistondagi ijtimoiy-siyosiy jarayonlar

Reja:

1. XX asr 80-yillari o‘rtalarida respublika ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy va ma’naviy hayotidagi inqirozli holat.

2. Markazning O‘zbekistonda amalga oshirgan qatag‘on siyosati. “Paxta ishi” “O‘zbek ishi” nomli kompaniyalar.

3. 1989 yil o'rtalarida respublika ijtimoiy-siyosiy hayotidagi o'zgarishlar. Milliy manfaatlar ustuvorligining o'sib borishi.

4. I.Karimov – O'zbekistonning Birinchi Prezidenti.

Izoh: Talabalar muammoni, uning kelib chiqish sabablari, oqibatlari va yechimlarini yozadilar va uni og'zaki asoslab beradilar.

2-topshiriq.

O'zbekiston Mustaqillikka erishish ostonasida davlatimiz oldida turgan muammolarni assisment usulida aniqlang.

Kuchli tomoni	Kuchsiz tomoni

Izoh: Talabalar muammoni assisment usulidadan foydalanib kuchli va kuchsiz tomonlarini yozadilar va uni og'zaki asoslab beradilar.

3-topshiriq.

O'zbekistonda «Paxta ishi»ning salbiy oqibatlari mavzusiga oid esse yozing.

Esse – o'rganilayotgan mavzu bo'yicha olingan bilimlarni umumlashtirish, mushohada qilish maqsadida olib boriladi.

4-topshiriq.

SSSR davlat boshqaruvi nega tanazzulga uchiradi? FSMU texnologiyasi yordamida izohlab bering FSMU texnologiyasi yordamida izohlab bering.

Savol	
(F) Fikringizni bayon yeting	
(S) Fikringiz bayoniga sabab ko'rsating	
(M) Ko'rsatgan sababingizni isbotlovchi dalil keltiring	
(U)Fikringizni umumlashtiring	

Izoh: Talabalar FSMU texnologiyasi yordamida javoblarni yozadilar va uni og'zaki asoslab beradilar.

5-topshiriq.
Muammoli vaziyat
Orol muammosi uning kelib chiqish sabablari va oqibatlarini o‘rganish
va yechimlarini o‘rganish.

muammo	
kelib chiqish sabablari	
oqibatlari	
yechimlari	

Izoh: Talabalar muammoni, uning kelib chiqish sabablari, oqibatlari va yechimlarini yozadilar va uni og‘zaki asoslab beradilar.

6-topshiriq.
Mostlikni toping.

«O‘zbeklar ishi», deb atalgan mash‘um siyosat niqobi ostida	bir guruh avantyuristlar M.Gorbachevni rahbarlikdan chetlashtirib, Favqulodda holat davlat komitetini tuzadi.
1989 yilda	40 ming tomdan iborat ishni ko‘rib chiqish topshirildi
«Paxta ishlari»ni ko‘rib chiqish uchun maxsus komissiyaga	O‘zbekistonliklarga nisbatan qonunsiz, beshafqat ishlarni boshlab yubordi. Zo‘ravonlik oqibatida sudlar adolatsiz hukmlar chiqara boshladi.
1991 yil 18 avgustda Moskva shahrida	Toshkent va Farg‘onada millatlararo mojarolar boshlandi. Bu mojaro ayniqsak Farg‘ona vodiysida ommaviy tus oldi.

Izoh: Talabalar “Mostlikni toping” metodini qo‘llagan holda chap tomondagi tushunchalarga o‘ng tomonda yozilganlar orasidan mostlarini aniqlab yozadilar.

7-topshiriq.
“BBB” usulidan foydalangan holda mavzu yuzasidan olgan bilimingizni aniqlang.

№	Savollar	Bilaman	Bilishni xohlayman	Bilib oldim
1.	O‘zbekistonning davlat ramzlari haqida nimalar bilasiz?			

2.	Aholi turmush tarzining og'irlashuviga niamalar sabab bo'lgan edi?			
3.	Milliy manfaatlar haqida nimalar bilasiz?			

Izoh: Talabalar savollarga javoblarni yozadilar va yoritib beradilar.

8-topshiriq.

Muammoli ta'lim metodiga SWOT – tahlil. XX asr 90 yillarida O'zbekiston Respublikasi.

S	Kuchli tomoni	
W	Ojiz tomoni	
O	Imkoniyatlari	
T	Xavflar	

Izoh: Talabalar SWOT – tahlil yordamida mavzuni yoritib beradilar.

9-topshiriq.

Test tuzish.

1.Gdlyan va Ivanov SSSR prokuraturasiga tanish-bilishlari orqali kelib qolgan, malakasi past, madaniyatsiz, xavfli jinoyatchi tergovchilar edi deb kim baho bergan edi?

2. 80-yillarda O'zbekistonning necha foiz aholisi faqat paxta yetishtirish bilan shug'ullanar edi?

3.1990-yil boshiga kelib respublikada 9 mln yoki respublika aholisining 45 foizi jon boshiga hisoblaganda oyigadaromadga ega edi.

4.1989-yil mart-iyun oylarida O'zbekistonning qaysi viloyat va shaharlarida millatlararo mojarolar ro'y berdi?

5.DEKLARATSIYA so'zining ma'nosi nima?

10-topshiriq.

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Tayyorlash shakli
1	O'zbekistonda oliy ta'lim sohasida olib borilgan islohotlar va uning istiqbollari.	Referat (glossariy tuzish, test)
2	O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaning qabul qilinishi va uning tarixiy ahamiyati.	Multimediali taqdimotlar yaratish
3	Orol fojiasi. Ekologik holatni yaxshilash borasidagi davlat siyosati.	Referat (glossariy tuzish, test)
4	Millatlararo munosabatlar sohasida O'zbekiston Respublikasi davlat siyosati konsepsiyasi	Taqdimot (glossariy tuzish, test)

5	Mustaqillik yillarida O‘zbekistonda madaniyat va san’at sohasining rivojlanishi.	Test (glossariy tuzish)
6	O‘zbekiston Respublikasida ma’naviy-madaniy sohadagi yangilanishlar.	Multimediali taqdimotlar yaratish
7	O‘zbekiston Respublikasida xalqaro ko‘rik-tanlovlarning o‘tkazilishi va uning ahamiyati	Taqdimot (glossariy tuzish, test)
8	Mustaqillik yillarida ilm-fanning rivojlanishi.	Multimediali taqdimotlar yaratish
9	Mustaqillik yillarida Qoraqalpog‘iston Respublikasi.	Referat (glossariy tuzish, test)

Izoh: Talabalar mustaqil ta’lim mavzularini tayyorlash shakli bo‘yicha tayyorlaydilar.

Adabiyotlar

1. O‘zbekistonning eng yangi tarixi. Darslik. Yu.A.Ergasheva umumiy tahriri ostida. Qarshi. «Intellekt» nashriyoti, 2021.– 443 b.
2. O‘zbekistonning eng yangi tarixi. (Oliy o‘quv yurtlarining nomutaxassis ta’lim yo‘nalishlari uchun) Darslik. R.H.Murtazayeva, A.A.Ermetov, A.A.Odilov va b. 2022. – 347 b.
3. O‘zbekistonning eng yangi tarixi. o‘quv qo‘llanma. Xoliqova R.E.Toshkent, 2021. – 268 b.

MAVZU: O‘zbekistonda demokratik, fuqarolik jamiyati asoslarining shakllanishi, amalga oshirilgan siyosiy islohotlar

Reja:

1. Milliy davlat boshqaruvi tizimi. Mustaqil O‘zbekistonda hokimiyatlar bo‘linishi prinsipi.
2. O‘zbekistonda ko‘ppartiyaviylik tizimining shakllanishi va uning ahamiyati. Siyosiy partiyalar faoliyatidagi xususiyatlar.
3. O‘zbekistonda parlament tizimi va undagi islohotlar. Huquq–tartibot organlari va sud tizimidagi o‘zgarishlar.
4. O‘zbekistonda nodavlat–notijorat tashkilotlar. Ijtimoiy–shirikchilik. o‘z–o‘zini boshqaruv organlarining faoliyati va ularning jamiyatni demokratlashtirishdagi o‘rni.

NAZORAT SAVOLLARI:

1. O‘zbekiston Respublikasi parlamenti – Oliy Majlisning tashkil topishi va faoliyati haqida so‘zlab bering.
2. Vazirlar Mahkamasining tuzilishi, tarkibi, vazifalari haqida nimalarni bilasiz?
3. O‘zbekistonda qanday sud organlari faoliyat yuritmoqda?
4. Mahalliy davlat hokimiyatining tuzilishi va uning vazifalari haqida so‘zlab bering.
5. O‘zbekistonda qanday vazirliklar va davlat qo‘mitalari mavjud?
6. O‘zbekistonda qachon va qanday siyosiy partiyalar tuzilgan, ularning maqsadlari nimalardan iborat?
7. O‘zbekistonda faoliyat yuritayotgan qanday jamoat birlashmalari va nodavlat tashkilotlarni bilasiz

Amaliy mashg‘ulot
Mavzu bo‘yicha topshiriqlar
1-topshiriq.

MAVZU: O‘zbekistonda demokratik, fuqarolik jamiyati asoslarining shakllanishi, amalga oshirilgan siyosiy islohotlar

Reja:

1. Mustaqil O‘zbekistonda hokimiyatlar bo‘linishi prinsipi.
2. Siyosiy partiyalar faoliyatidagi xususiyatlar.
3. O‘zbekistonda parlament tizimi va undagi islohotlar.
4. O‘zbekistonda nodavlat–notijorat tashkilotlar, ularning jamiyatni demokratlashtirishdagi o‘rni.

Izoh: Talabalar rejadagi savollarga mustaqil javob yozadilar va uni seminar mashg‘ulotida og‘zaki shaklda gapirib beradilar.

2-topshiriq.
Mostlikni toping.

“Adolat” sotsial-demokratik partiyasi	2008 yil 20 iyunda Milliy tiklanish va Fidokorlar partiyalarining birlashuvi asosida shakllangan.
O‘zbekiston Liberal-demokratik partiyasi	1991 yilda O‘zbekiston mustaqillikka erishgandan so‘ng tashkil qilingan birinchi siyosiy partiya
O‘zbekiston Xalq demokratik partiyasi	1995 yil 18 fevralda tashkil topgan
“Milliy tiklanish” demokratik partiyasi	2003 yilning 15 noyabrida tuzilgan

Izoh: Talabalar “Mostlikni toping” metodini qo‘llagan holda chap tomondagi tushunchalarga o‘ng tomonda yozilganlar orasidan mostlarini aniqlab yozadilar.

3-topshiriq.
O‘zbekistonda davlat boshqaruvi tizimidagi islohotlar ahamiyatini FSMU texnologiyasi yordamida izohlab bering FSMU texnologiyasi yordamida izohlab bering.

Savol	
(F) Fikringizni bayon yeting	
(S) Fikringiz bayoniga sabab ko‘rsating	
(M) Ko‘rsatgan sababingizni isbotlovchi dalil keltiring	
(U) Fikringizni umumlashtiring	

Izoh: Talabalar FSMU texnologiyasi yordamida javoblarni yozadilar va uni og‘zaki asoslab beradilar.

4-topshiriq.

Muammoli ta’lim metodiga SWOT – tahlil.

XX asr 90 yillarida O‘zbekiston Respublikasida davlat boshqaruvi.

S	Kuchli tomoni	
W	Ojiz tomoni	
O	Imkoniyatlari	
T	Xavflar	

Izoh: Talabalar SWOT – tahlil yordamida mavzuni yoritib beradilar.

5-topshiriq.

“BBB” usulidan foydalangan holda mavzu yuzasidan olgan bilimingizni aniqlang.

№	Savollar	Bilaman	Bilishni xohlayman	Bilib oldim
1.	O‘zbekiston Liberal-demokratik partiyasi haqida nimalar bilasiz?			
2.	O‘zbekiston Xalq demokratik partiyasi haqida nimalar bilasiz?			
3.	“Milliy tiklanish” demokratik partiyasi haqida nimalar bilasiz?			
4.	“Adolat” sotsial-demokratik partiyasi haqida nimalar bilasiz?			
5.	O‘zbekiston ekalogik partiyasi haqida nimalar bilasiz?			

Izoh: Talabalar savollarga javoblarni yozadilar va yoritib beradilar

6-topshiriq.

«Blis-so‘rov» usulidan foydalangan holda mavzu yuzasidan olgan bilimingizni aniqlang.

	O‘zbekiston Liberal-demokratik partiyasi.
	O‘zbekiston Xalq demokratik partiyasi.

	“Milliy tiklanish” demokratik partiyasi.
	“Adolat” sotsial-demokratik partiyasi.
	O‘zbekiston ekalogik partiyasi.

Izoh: Yuqorida berilgan «Blis-so‘rov» usulida talabalar partiyalarning tashkil topgan yillarini harakatlar ketma-ketligi aniqlab, ularni tartib raqam bilan belgilaydilar

7-topshiriq.
Muammoli ta’lim metodiga SWOT – tahlil.
O‘zbekistonda parlament tizimi.

S	Kuchli tomoni	
W	Ojiz tomoni	
O	Imkoniyatlari	
T	Xavflar	

Izoh: Talabalar SWOT – tahlil yordamida mavzuni yoritib beradilar.

8-topshiriq
“Tushunchalar tahlili” metodini qo‘llagan holda berilgan topshiriqni bajaring.

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Partiya bu ✓ Ijro hokimiyati bu..... ✓ Qonun chiqaruvchi hokimiyat bu..... ✓ Sud hokimiyati.....

Izoh: Talabalar “Tushunchalar tahlili” metodini qo‘llagan holda tushunchalarni tarif ini nuqtalar o‘rniga yozadilar.

9-topshiriq.
Test tuzish.

1. Hozirgi kunda O‘zbekistonda nechta siyosiy partiya mavjud?
2. O‘zbekistondagi Prezident saylovlarning yana bir xususiyati, Prezidentlikka nomzod ko‘rsatish huquqi faqat _____ga berilgan.
3. Oliy Majlis qancha muddatga saylanadi?
4. Qachon Oliy Majlis umumxalq referendumidan so‘ng mamlakat tarixida birinchi marta ikki palatali parlament tizimiga o‘tdi?
5. O‘zbekistonda Oliy Majlis ayni paytda hokimiyatning..... organi hisoblanadi

Izoh: Talabalar savollarga testlar tuzib chiqadilar va aniq javobni ko‘rsatadilar.

10-topshiriq.

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Tayyorlash shakli
1	O'zbekiston Respublikasida sanoat, avtomobilsozlik sohasining rivojlanishi.	Multimediali taqdimotlar yaratish
2	Mamlakatimizda ta'lim sohasida xalqaro hamkorlikning yo'lga qo'yilishi: yutuqlar va kamchiliklar.	Referat (glossariy tuzish, test)
3	Madaniyat, adabiyot, san'at va sport sohalarini rivojlantirish, yoshlarga oid davlat siyosatini takomillashtirish.	Taqdimot (glossariy tuzish, test)
4	O'zbekiston va jahon hamjamiyati.	Test (glossariy tuzish)
5	Yangi jamiyat qurishda ta'lim va tarbiyaning o'rnini va roli.	Multimediali taqdimotlar yaratish
6	Ta'limning milliy modelining shakllanishi, rivojlanishi va sohadagi muammolar.	Taqdimot (glossariy tuzish, test)
7	O'zbekistonda yangi avlod kadrlar tayyorlash sohasidagi o'zgarishlar.	Multimediali taqdimotlar yaratish
8	Siyosiy-huquqiy sohadagi ustuvor halqaro reytinglar va ularga O'zbekistonning integratsiyalashuvi.	Referat (glossariy tuzish, test)

Izoh: Talabalar mustaqil ta'lim mavzularini tayyorlash shakli bo'yicha tayyorlaydilar.

Adabiyotlar

1. O'zbekistonning eng yangi tarixi. Darslik. Yu.A.Ergasheva umumiy tahriri ostida. Qarshi. «Intellect» nashriyoti, 2021.– 443 b.
2. O'zbekistonning eng yangi tarixi. (Oliy o'quv yurtlarining nomutaxassis ta'lim yo'nalishlari uchun) Darslik. R.H.Murtazayeva, A.A.Ermetov, A.A.Odilov va b. 2022. – 347 b.
3. O'zbekistonning eng yangi tarixi. o'quv qo'llanma. Xoliqova R.E.Toshkent, 2021. – 268 b.

Mavzu: O'zbekiston Respublikasida ta'lim sohasida amalga oshirilgan islohotlar

Reja:

1. Mustaqillik ostonasida O'zbekiston SSRda ta'lim tizimining holati.
2. O'zbekistonda mustaqillik yillarida ta'lim tizimidagi islohotlar.
3. Yangilanayotgan O'zbekistonda ta'lim sohasining sifat o'zgarishlari hamda xalqarolashtirish tamoyillari.

Nazorat savollari

1. O'zbekiston Respublikasida hozirga qadar necha marta Ta'lim to'g'risida qonun qabul qilingan?
2. O'zbekistonda ta'limni rivojlanishi jarayonining tarixiy ildizlari haqida

nimalarni bilasiz?

3. Qachondan boshlab 11 yillik o'rta ta'limga o'tildi va nima uchun?
4. 2020-yilda qabul qilingan yangi tahrirdagi "Ta'lim to'g'risida"gi qonunning asosiy yangiliklari nimalardan iborat?
5. Oliy ta'limning kunduzgi, sirtqi, kechki, masofaviy ta'lim turlari haqida nimalarni bilasiz?
6. Professional ta'limning asosiy vazifalari nimalarda namoyon bo'ladi?

Amaliy mashg'ulot
Mavzu bo'yicha topshiriqlar
1-topshiriq.

Mavzu: O'zbekiston Respublikasida ta'lim sohasida amalga oshirilgan islohotlar

Reja:

1. Mustaqillik ostonasida O'zbekiston SSRda ta'lim tizimining holati.
2. O'zbekistonda mustaqillik yillarida ta'lim tizimidagi islohotlar.
3. Fan, oliy ta'lim va ishlab chiqaruvchilar integratsiyasining qabul ko'rsatkichlardagi o'rni.

Izoh: Talabalar muammoni, uning kelib chiqish sabablari, oqibatlari va yechimlarini yozadilar va uni og'zaki asoslab beradilar.

2-topshiriq.

"Tushunchalar tahlili" metodini qo'llagan holda berilgan topshiriqni quyidagicha bajaring:

- ✓ dual ta'lim bu.....
- ✓ oilada ta'lim olish va mustaqil ta'lim olish bu.....
- ✓ katta yoshdagilarni o'qitish va ularga ta'lim berish bu.....
- ✓ inklyuziv ta'lim bu.....
- ✓ eksternat tartibidagi ta'lim bu.....

Izoh: Talabalar "Tushunchalar tahlili" metodini qo'llagan holda tushunchalarni tarifini nuqtalar o'rniga yozadilar.

3-topshiriq.
Mostlikni toping

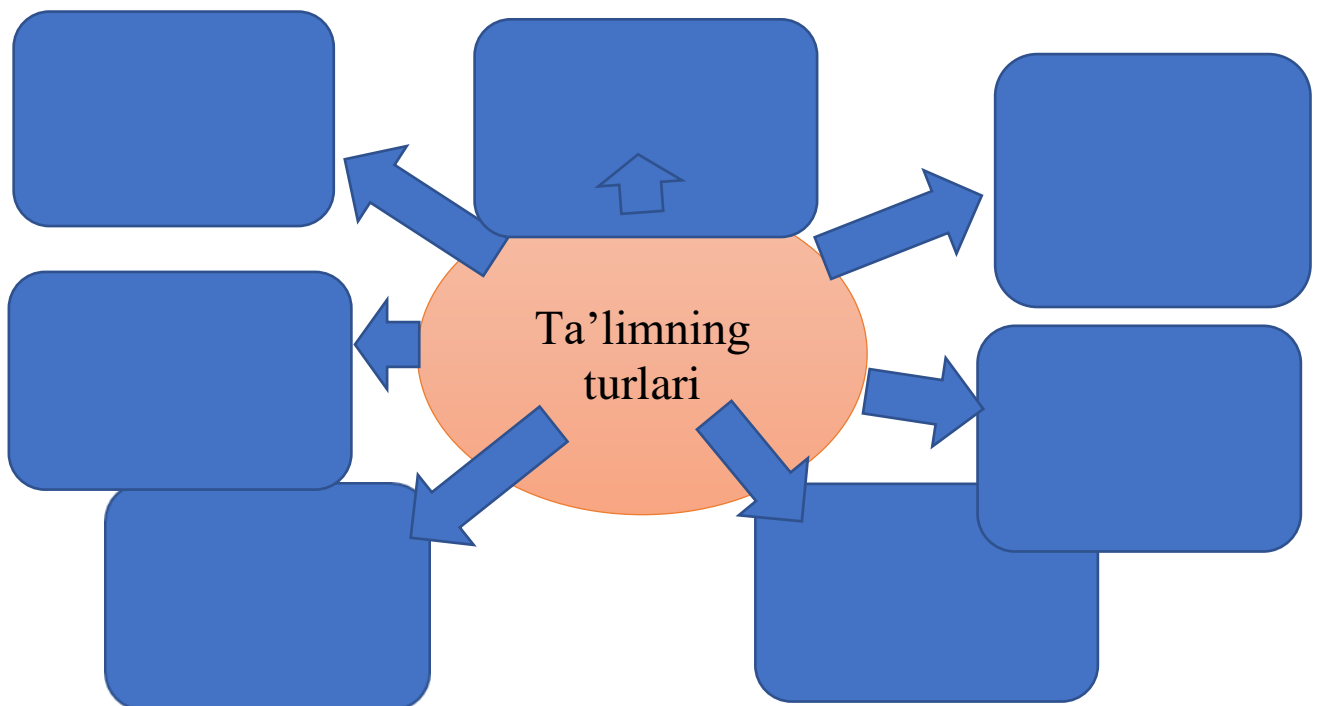
1992-yil 2-iyulda qabul qilingan "Ta'lim to'g'risidagi" qonun	oliy ta'limda to'planib qolgan uzoq yillik muammolarga yechim topib berish barobarida, oliy ta'lim jahon standartlariga javob bera oladigan, mamlakatning kelajagi uchun xizmat qila oladigan darajada ko'tarishning yangi bir davrini boshlab berdi
2020-yil 23-sentabrda qabul qilingan "Ta'lim	ta'lim tizimini isloh qilishning amaliy chora-tadbirlari, ta'lim tarbiya va o'quv jarayonlarining tarkibini, bosqislarini bir-biri bilan uzviy bog'lash,

to'g'risidagi" qonunning maqsadi	ya'ni uzluksizlikni ta'minlash muammolarini yechishga qaratildi
1997- yil 29-avgustda qabul qilingan "Ta'lim to'g'risida"gi yangi qonun	ta'lim sohasidagi munosabatlarni tartibga solishdan iborat
2019 yil 8 oktabrdagi "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" Farmon	Ushbu qonun o'z vaqtida muhim bo'lgan bo'lsa-da, ammo ta'lim tizimini isloh qilishning amaliy chora-tadbirlari, ta'lim tarbiya va o'quv jarayonlarining tarkibini, bosqislarini bir-biri bilan uzviy bog'lash, ya'ni uzluksizlikni ta'minlash muammolarini yecha olmadi.

Izoh: Talabalar "Mostlikni toping" metodini qo'llagan holda chap tomondagi tushunchalarga o'ng tomonda yozilganlar orasidan mostlarini aniqlab yozadilar.

4-topshiriq.

2020-yil 23-sentabrda qabul qilingan "Ta'lim to'g'risidagi" qonunning belgilab berilgan vazifalarni "Klaster" grafik organayzeri yordamida yoritib bering.

Izoh: Talabalar "Klaster" grafik organayzeri yordamida javoblarni aniqlab yozadilar va yoritib beradila.

5- topshiriq.

T-sxema jadvali

1992-yil 2-iyulda qabul qilingan "Ta'lim to'g'risidagi" qonunning afzalligi nimada?	Aksincha-chi?
---	---------------

--	--

Izoh: Talabalar g'oyalari yozma ravishda o'ng va chap taraflarida ijobiy va salbiy tomonlari, afzallik va kamchiliklari yozib chiqadilar.

6-topshiriq.

“BBB” usulidan foydalangan holda mavzu yuzasidan olgan bilimingizni aniqlang.

№	Savollar	Bilaman	Bilishni xohlayman	Bilib oldim
1.	Mustaqillik yillarida Oliy ta'lim tizimidagi islohotlarni bilasizmi?			
2.	Mustaqillik ostonasida O'zbekiston SSRda ta'lim tizimining holati haqida nimalar bilasiz?			
3.	O'zbekistonda ta'lim sohasining sifat o'zgarishlar haqida nimalar bilasiz?			

Izoh: Talabalar savollarga javoblarni yozadilar va yoritib beradilar

7-topshiriq.

O'zbekiston mustaqillik e'lon qilgan davrdagi ta'lim tizimidagi muammolarni assisment usulida aniqlang.

Kuchli tomoni	Kuchsiz tomoni

Izoh: Talabalar muammoni assisment usulidadan foydalanib kuchli va kuchsiz tomonlarini yozadilar va uni og'zaki asoslab beradilar.

8-topshiriq.

Test tuzish.

1. Mustaqillik yillarida Ta'lim to'g'risida qonun necha marta qabul qilingan?
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Miziyoyevning “O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish kontseptsiyasini tasdiqlash to'g'risida” Farmoni qachon imzolandi? 2019-yil 8-oktyabrdagi

3. Prezidentimiz «2017-2021-yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi qarorni qachon qabul qildi.

4. Yurtimizda qaysi fondlar tomonidan ilm fan, ta'lim namoyondalarini xorijiy tajribaga o'rganish muhim vazifa qilib qo'yildi?

5. Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish kontsepsiyasining maqsadli ko'rsatkichlariga muvofiq, o'quv va ilmiy adabiyotlarning elektron shaklini yaratish 20 foizdan necha ... foizga oshiriladi.

Izoh: Talabalar savollarga testlar tuzib chiqadilar va aniq javobni ko'rsatadilar.

9-topshiriq.

Muammoli ta'lim metodiga SWOT – tahlil. O'zbekistonda ta'lim tizimi. (1991-2000-yillar)

S	Kuchli tomoni	
W	Ojiz tomoni	
O	Imkoniyatlari	
T	Xavflar	

Izoh: Talabalar SWOT – tahlil yordamida mavzuni yoritib beradilar.

10-topshiriq.

Mustaqil ish mavzulari

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Shakli
1	Iqtisodiy va ijtimoiy sohadagi ustuvor halqaro reytinglar va ularga O'zbekistonning integratsiyalashuvi.	Multimediali taqdimotlar yaratish
2	O'zbekistonning xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik aloqalari	Referat (glossariy tuzish, test)
3	O'zbekistonning Markaziy Osiyoda tinchlik va barqarorlikni ta'minlashdagi o'rni.	Taqdimot (glossariy tuzish, test)
4	Yuksak ma'naviyatli yoshlarni tarbiyalashda O'rta Osiyo allomalari ilmiy merosining o'rni (allomalarning ilmiy faoliyati misolida).	Test (glossariy tuzish)
5	O'zbek davlatchiligining shakllanishi va taraqqiyot bosqichlari	Multimediali taqdimotlar yaratish
6	Mustaqil O'zbekiston Respublikasi tashkil topishining tarixiy ahamiyati	Taqdimot (glossariy tuzish, test)
7	O'zbekistonning o'ziga xos istiqlol va taraqqiyot yo'li	Multimediali taqdimotlar yaratish

Izoh: Talabalar mustaqil ta'lim mavzularini tayyorlash shakli bo'yicha tayyorlaydilar.

Adabiyotlar

1. O‘zbekistonning eng yangi tarixi. Darslik. Yu.A.Ergasheva umumiy tahriri ostida. Qarshi. «Intellekt» nashriyoti, 2021.– 443 b.

2. O‘zbekistonning eng yangi tarixi. (Oliy o‘quv yurtlarining nomutaxassis ta’lim yo‘nalishlari uchun) Darslik. R.H.Murtazayeva, A.A.Ermetov, A.A.Odilov va b. 2022. – 347 b.

3. O‘zbekiston Respublikasining 2020 yil 23 sentabrdagi «Ta’lim to‘g‘risida»gi O‘RQ-637-son qonuni.

Mavzu: O‘zbekiston Respublikasining xalqaro reyting va indekslardagi o‘rni va nufuzini ortib borishi

Reja

1. O‘zbekiston Respublikasining xalqaro reyting va indekslardagi o‘rnini yaxshilash hamda davlat organlari va tashkilotlarida ular bilan tizimli ishlashning yangi mexanizmini joriy etish.
2. O‘zbekiston Respublikasi uchun ustuvor bo‘lgan xalqaro reyting va indekslar bo‘yicha samaradorlikning eng muhim ko‘rsatkichlarini oshirish borasida olib borilayotgan chora–tadbirlar.
3. O‘zbekiston Respublikasida xalqaro reyting va indekslardagi ko‘rsatkichlarini oshirish bo‘yicha vazifalar

Nazorat savollari

1. Xalqaro reyting va indekslar bo‘yicha ishlarni hukumatning maxsus komissiyasi muvofiqlashtirib kelishining sababi nimada?

2. Xalqaro reyting va indekslar bilan ishlash mamlakatimiz uchun butkul yangi yo‘nalish hisoblanadi. Shu ma’noda vazirlik va idoralar, sud va prokuratura organlari, mahalliy hokimliklar bunga qay darajada tayyor?

3. Bugungi kunda qaysi xalqaro reyting va indekslarda O‘zbekiston hali e’tirof etilmagan? Buning sababi nimada?

4. Hozirgi kunda mamlakatimiz qaysi reyting va indekslarda quyidagi pog‘onalarda qolmoqda va buning asosiy sabablari nimalardan iborat?

Amaliy mashg‘ulot

Mavzu bo‘yicha topshiriqlar

1-topshiriq.

Mavzu: O‘zbekiston Respublikasining xalqaro reyting va indekslardagi o‘rni va nufuzini ortib borishi.

Reja

1. Xalqaro reyting va indekslarning ahamiyati
2. O‘zbekiston Respublikasining Xalqaro reyting va indekslardagi o‘rnini
3. Mamlakatimizda xalqaro reyting va indekslardagi ko‘rsatkichlarini oshirish bo‘yicha vazifalar

Izoh: Talabalar muammoni, uning kelib chiqish sabablari, oqibatlarini va yechimlarini yozadilar va uni og‘zaki asoslab beradilar.

2- topshiriq.
T-sxema jadvali.

Hozirgi kunda mamlakatimiz qaysi reyting va indekslarda yuqori pogʻonalarda bormoqda	Aksincha-chi?

Izoh: Talabalar gʻoyalarini yozma ravishda oʻng va chap taraflarida ijobiy va salbiy tomonlarini yozib chiqadilar.

3-topshiriq. Mostlikni toping.

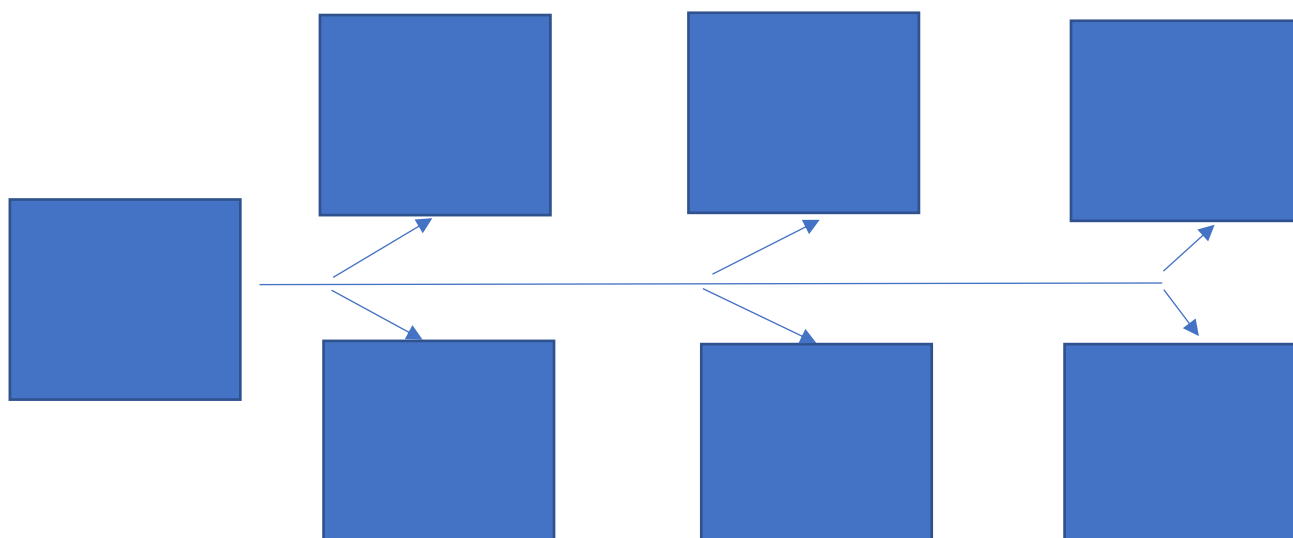
61 oʻrinda	Oʻzbekiston 2021-yil xalqaro internet tezligi reytingida
114 oʻrinda	Oʻzbekiston 2020-yil xalqaro statistik salohiyat indeksi reytingida
93 oʻrinda	Oʻzbekiston 2020-yil xalqaro iqtisodiy erkinlik indeksi reytingida
93 oʻrinda	Oʻzbekiston 2020-yil xalqaro ekologiya samaradorligi indeksi reytingida

Izoh: Talabalar “Mostlikni toping” metodini qoʻllagan holda chap tomondagi tushunchalarga oʻng tomonda yozilganlar orasidan mostlarini aniqlab yozadilar

4-topshiriq.

Hozirgi kunda mamlakatimiz qaysi reyting va indekslarda quyi pogʻonalarda qolmoqda “Baliq skeleti” sxemasi yordamida yoritib bering.

Kichik muammolar

Muammolar mavrjudligini tasdiqlovchi dalillar

Izoh: Talabalar muammolarni yozadilar va uni ogʻzaki asoslab beradilar.

5-topshiriq.

“BBB” usulidan foydalangan holda mavzu yuzasidan olgan bilimingizni aniqlang.

No	Savollar	Bilaman	Bilishni xohlayman	Bilib oldim
1.	Xalqaro reyting va indeks nima?			
2.	O‘zbekiston hali e’tirof etilmagan Xalqaro reyting va indeksni bilasizmi?			
3.	O‘zbekiston qaysi reyting va indekslarda yuqori pog‘onalarda?			

Izoh: Talabalar savollarga javoblarni yozadilar va yoritib beradilar.

6-topshiriq.

“Klaster” grafik organayzeri yordamida yoritib bering.

Izoh: Talabalar “Klaster” grafik organayzeri yordamida javoblarni aniqlab yozadilar va yoritib beradila.

7-topshiriq.

O‘zbekistonning xalqaro reyting va indekslardagi ko‘rsatkichlarini oshirish bo‘yicha muammolarni assisment usulida aniqlang.

Kuchli tomoni	Kuchsiz tomoni
----------------------	-----------------------

--	--

Izoh: Talabalar muammoni assisment usulidadan foydalanib kuchli va kuchsiz tomonlarini yozadilar va uni og‘zaki asoslab beradilar.

8-topshiriq.

Test tezish.

1. O‘zbekiston 2021-yil xalqaro global tinchlik indeksi reytingida nechanchi o‘rinda?
2. O‘zbekiston 2021-yil xalqaro ayollar reytingida nechanchi o‘rinda?
3. O‘zbekiston 2020-yil xalqaro ochiq ma'lumotlar reytingida nechanchi o‘rinda?
4. O‘zbekiston 2020-yil xalqaro farovonlik indeksi reytingida nechanchi o‘rinda?
5. O‘zbekiston 2020-yil xalqaro ekologiya samaradorligi indeksi reytingida nechanchi o‘rinda?

Izoh: Talabalar savollarga testlar tuzib chiqadilar va aniq javobni ko‘rsatadilar.

9-topshiriq.

Muammoli ta’lim metodiga SWOT – tahlil.

O‘zbekiston Respublikasining xalqaro reyting va indekslarda.

S	Kuchli tomoni	
W	Ojiz tomoni	
O	Imkoniyatlari	
T	Xavflar	

Izoh: Talabalar SWOT – tahlil yordamida mavzuni yoritib beradilar.

10-topshiriq.

№	Mustaqil ta’lim mavzulari	Tayyorlash shakli
1	Iqtisodiy islohotlar, xususiy mulkchilikning shakllanishi. O‘zbekistonda bozor munosabatlarining rivojlanishi.	Referat (glossariy tuzish, test)
2	O‘zbekiston Respublikasidagi ijtimoiy o‘zgarishlar	Multimediali taqdimotlar yaratish
3	O‘zbekistondagi ma’naviy va madaniy taraqqiyot	Referat (glossariy tuzish, test)
4	Mustaqillik yillarida Qoraqalpog‘iston Respublikasi	Taqdimot (glossariy tuzish, test)
5	O‘zbekiston va jahon hamjamiyati	Test (glossariy tuzish)

6	Yangi O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlar	Referat (glossariy tuzish, test)
7	Harakatlar strategiyasidan – taraqqiyot strategiyasi sari.	Multimediali taqdimotlar yaratish

Izoh: Talabalar mustaqil ta’lim mavzularini tayyorlash shakli bo‘yicha tayyorlaydilar.

Adabiyotlar

1. O‘zbekistonning eng yangi tarixi. Darslik. Yu.A.Ergasheva umumiy tahriri ostida. Qarshi. «Intellect» nashriyoti, 2021.– 443 b.
2. O‘zbekistonning eng yangi tarixi. (Oliy o‘quv yurtlarining nomutaxassis ta’lim yo‘nalishlari uchun) Darslik. R.H.Murtazayeva, A.A.Ermetov, A.A.Odilov va b. 2022. – 347 b.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 25 fevraldagi «O‘zbekiston Respublikasining xalqaro reytinglar va indekslardagi o‘rnini yaxshilash chora-tadbirlari to‘g‘risida»gi PQ-4210-son qarori.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 18 maydagi “Xalqaro reytinglar va indekslar bilan ishlashda ilmiy salohiyat hamda amaliy faoliyat uyg‘unligini taminlash chora-tadbirlari to‘g‘risida»gi PQ-246-son qarori.

Qo‘shimcha adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Kostitutsiyasi. Toshkent: O‘zbekiston, 2023, - 78 b.
2. O‘zbekiston tarixi: o‘quv qo‘llanma. qayta ishlangan va to‘ldirilgan beshinchi nashri. Hamidov X.H, Ernazarov Sh.E., Raxmonov B.M.-T.: “O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati” nashriyoti, 2021. - 428 bet.
3. O‘zbekiston tarixi. Darslik (Nomutaxassislik oliy ta’lim muassasalari professor-o‘qituvchilar hamda talabalari uchun) Oblomurodov N., Tolipov F. Toshkent, 2019. - 400 b.

Axborot manbaalari

1. www.ziyonet.uz.
2. www.edu.uz.
3. www.google.uz.
4. www.gov.uz.

GLOSSARIY

Agrosanoat	Yerni sanoat mahsulotlari bilan ta'minlash.
Adolat	(arabcha –odillik, to'g'rilik) – 1) axloq va huquqning asosiy kategoriyalaridan biri; 2) qonun oldida barchaning tengligi va qonunning barchaga barobarligi.
Anarxizm	(yunoncha-hokimiyatsizlik, beboshlik)-rahbar sifatida faqat alohida shaxsning xohish-irodasinigina tan olib, har qanday hokimiyat va davlat tuzumini rad etuvchi ta'limot
An'ana	jamiyat hayoti turli sohalarining, moddiy va ma'naviy faoliyat shakllarining, kishilar o'rtasidagi aloqalar va munosabatlarning avloddan-avlodga o'tishi, ajdodlar hayoti, belgilari va xususiyatlarining takrorlanish tarzi
Aristokratik	sinfy jamiyatda: xukmron sinfning imtiyozli yuqori tabaqasi, oqsuyaklar, aslzodalar, zodagonlar. Aristokratiyaning aksi - oligarxiya.
Astronomiya	Falakkiyot ilmi
Baynalminal	Millatlararo jahondagi barcha millat va elatlarning tengligi hamjihatligi nazariyasi va amaliyoti
Barqarorlik	tinchlik, osoyishtalik. Tinchlik, osoyishtalik va ijodiy mehnat muhiti qat'iy uzul-kesil hamda mustahkam o'rnatilgan muhim sharoit
BMT	Birlashgan Millatlar tashkiloti. 1945 yilda tuzilgan. Dunyodagi 200 dan ortiq davlatlar BMT a'zosi. 1992 yil 2 martda O'zbekiston ham unga a'zo bo'lib kirdi.
Bozor iqtisodiyoti	iqtisodiy aloqalarning yig'indisi bo'lib o'z qonunlariga ega, ya'ni: erkin raqobat, ehtiyoj va ishlab chiqarish, talab va takliflarning miqdori va tarkibini bir-biriga muvofiqlashtirish, xususiy mulkchilik shakllarining xilma-xilligi, mulkka egalik, xo'jalik yuritish ishlariga faqat iqtisodiy usullar bilan ta'sir ko'rsatish, fan yutuqlarini ishlab chiqarishga tatbiq etish kabi iqtisodiy qonunlarga bo'ysunadi. Bozor iqtisodi xalqning ijodi va mehnat imkoniyatlarini yuzaga chiqarib, tadbirkorlik va ishbilarmonlik uchun keng yo'l ochadi
Vatan	(arabcha) – ona yurt, kishilarning yashab turgan, ularning avlod ajdodlari tug'ilib o'sgan joyi, hududi, ijtimoiy muhiti, mamlakati.
Geosiyosat	- ustuvor darajada tashqi siyosat tushunchasi bo'lib, uning asosini har bir davlat tashqi siyosiy manfaatlarini ta'minlash uchun qulay makoniy shart-sharoitga erishishga intilishni tashkil qiladi.
Davlat	butun mamlakat miqyosidagi hokimiyatning maxsus boshqaruv apparatiga tayanadigan, barcha uchun qonunlar chiqaradigan va suverenitetga ega bo'lgan siyosiy tashkiloti. Davlatjamiyatni qonun kuchi bilan boshqaradi.
Davlat madhiyasi	davlatning kuy jo'rligida qo'shiq qilib aytiladigan rasmiy ramzi, mamlakat yakdilligining timsollaridan biri (Yunoncha gimn – madhiya, maqtov).
Davlat gerbi	Davlatning rasmiy emblemasi.
Dekret	Qaror, sovet hukumatlarining birinchi qarorlari
Demokratik tamoyillar	inson huquqini hurmat qilish asosiga qurilgan. g'oyaviy – ma'naviy, ijtimoiy – iqtisodiy va siyosiy-huquqiy tamoyillar. g'arbiy Yevropa, so'ngra boshqa mamlakatlarda XVI asrdan boshlab qaror topa boshlagan. XVII-XIX asrlarda ro'y bergan islohotchilik harakatlari demokratiya tamoyillarini qaror toptirish yo'lida amalga oshirilgan.
Demokratik institutlar	Jamiyatning demokratik tuzumini barpo etishga xizmat qiluvchi omil bo'lib, unga quyidagilar kiradi. 1) Siyosiy partiyalar va ijtimoiy

	harakatlar. 2) Yuridik maqomga ega bo'lgan muxolifat. 3) Mulkchilik instituti.
Demokratiya	(grekcha demokratiya – xalq hokimiyati) – xalq hokimiyatchiligi, siyosiy plyuralizm, fuqarolar erkinligi va tengligi, inson huquqlari singari konstitutsiyaviy prinsiplarini e'tirof etishga asoslangan davlat tuzilishi shakli. Hokimiyat xalq tomonidan bevosita yoki vakillik tashkilotlari tomonidan amalga oshirilgan.
Din	(arabcha-e'tiqod, ishonch) – Xudoga, muqaddas kitoblarga, payg'ambarlarga, farishtalarga ishonish. Ijtimoiy hayotni voqelikni uning hodisalarini o'ziga xos tarzda in'ikos ettiruvchi ijtimoiy ong shakllaridan biri.
Diniy bag'rikenglik	xilma-xil diniy e'tiqodga ega bo'lgan kishilarning bir zamin, bir Vatanda, olijanob g'oya va niyatlar yo'lida hamkor va hamjihat bo'lib yashashi
Diniy mutaassiblik	Dinga ko'r-ko'rona amal qilish
Diniy tashkilot	dindorlar va diniy jamoalarning uyushmalari (diniy jamiyatlar, o'quv yurtlari, masjid, cherkov, sinagog, monastir)
YXHT	Yevropa xavfsizlik va hamkorlik tashkiloti. O'zbekiston 1992 yil fevral oyida bu tashkilotga a'zo bo'ldi.
Zarafshon-Nyumont	Amerikalik sarmoyadorlar ishtirokida tuzilgan Navoiy viloyatida tog' jinslaridan oltin va kumush oluvchi qo'shma korxonalar.
Zo'raki jamiyat	Bolsheviklar doholari orzu qilgan va sovet davrida unga zo'rlab erishishga harakat qilingan "sotsialistik tuzum".
Ijtimoiy demokratiya	bugungidavrdemokratiyani islohotlar jarayoniga aylantirish
Ijtimoiy xamkorlik	turli millat, irq va dinga mansub kishilar va guruxlarning umumiy maqsad yo'lidagi hamjihatligi
Iqtisodiyot	Kishilar hayotini ta'minlaydigan modniy ne'matlar ishlab chiqarish va uning iste'moli bilan bog'liq barcha sohalarning yig'indisi va ayni jarayonda shtirok etayotgan odamlarning faoliyati, ular o'rtasidagi aloqa va bog'lanishlar, munosabatlarning yaxlit birligi
Iqtisodiy integratsiya	xo'jalik hayotini internatsiona-lizatsiyalashning oliy formasi bo'lib, milliy xo'jaliklar mujassamlanishi jarayoni va davlatlar aro o'zaro kelishilgan holda iqtisodiy siyosat yurgizish
Integratsiya	milliy iqtisodiyotlarning sifat jihatidan yangi sharoitlarga ega bo'lishi va, mamlakat taraqqiyoti imkoniyatlarini kengaytirish maqsadida, ixtiyoriy ravishda birlashishi, bir-birlariga o'zaro ta'sir etishi jarayoni
Intellektual mulk (aqliymulk)	ijodiy aqliy mehnat mahsuloti. Fan, adabiyot, sa'nat va ishlab chiqarish sohasidagi ijodiy faoliyatning boshqaturlari asarlari, asarlari jumladan kashfiyotlar, ixtirolar, ratsionalizatsiya-torliktakliflari, sanoat namunalari, EHM uchun programmlar, berilmalar bazasi, nou-xouning ekspert tizimlari, savdosirlari, tovar belgilari, firma atamalarini boshqalari aqliy mulk ob'ektlariga kiradi
Intelligen siya	ilm-fan, adabiyot va sa'nat bilan maxsus shug'ullanuvchi tabaqa, aqliy mehnat vakillari (ziyolilar)
Islohot	biror sohani tubdan qayta tashkil yetish, tubdan o'zgartirish, qayta tuzish, yaxshilash. Jamiyatda hukm surgan tartiblarni yaxshilashga qaratilgan chora-tadbirlar. Islohot biron sohadagi mavjud tartiblarni tubdan o'zgartirish hisoblanadi.
Kompleks	Birlashtirilgan, umumlashgan, yig'ilgan.
Konstitutsiya	Davlatning bosh qomusi.

Korrupsiya	(lotincha –poraga sotilish, aynish, tanazzul)– mansabdor shaxsning boyish maqsadida o‘z mansabi bilan bog‘liq huquqlarini suiste‘mol qilishidan iborat jinoyati. Qonunsiz harakat qiluvchi, amaldorlar ittifoqi.Korrupsiyamansabdor shaxslarning shaxsiy boyish maqsadi-da sotilishi sifatida nomayon bo‘ladi
Quloq	Asli “kulak” (musht) so‘zini anglatib, sovet hukumatining jamoalashtirish siyosatiga qarshi bo‘lganlarga nisbatan berilgan nom. Bu nom “mushtimzo‘rlar” ma‘nosida ishlatilgan.
Manfaat	individ yoki ijtimoiy guruh faoliyatini, xulqini belgilaydigan asosiy omil
Mafkura	davlat, jamiyat, millat, sinf yoxud ijtimoiy guruhlar manfaatini ifodalovchi, himoya qiluvchi siyosiy, xuquqiy, falsafiy, diniy g‘oya, nazariya va qarashlar tizimi.
Ma‘naviy meros	ma‘naviyat rivojlanishining uzoq davrlar mobaynida tarkib topgan, avloddan-avlodga boyluk sifatida o‘tib boruvchi, inson aql-zakovatining mevasi sifatida keyingi avlodlarga xizmat qiluvchi ma‘naviy boyluklar
Ma‘naviyat	(arab. – ma‘nolar majmui) – kishilarning falsafiy, huquqiy, ilmiy, badiiy, axloqiy, diniy tasavvurlari va tushunchalari majmui
Ma‘rifat	Ma‘rifat - bilish, tanish, bilim demakdir. Boshqacha aytganda ma‘rifat bilmoq, kishilarning ong-bilimini, madaniyatini oshirishga qaratilgan ta‘lim-tarbiya jarayonidir.
MDH	1991 yil 8 dekabrda Minskda Rossiya, Ukraina, Belorus rahbarlari uchrashuvida tashkil topgan. Mustaqil Davlatlar Hamdo‘stligi. 1991 yil 21 dekabrda bu hamdo‘stlik yana 8 ta sobiq ittifoq Respublikalari (o‘u jumladan O‘zbekiston) hisobiga kengaydi.
Mentalitet	– (lotincha «mens» - aql, idrok) – jamiyat, millat, jamoa yoki alohida shaxsning tarixiy tarkib topgan tafakkur darajasi, ma‘naviy salohiyati, ularning hayot qonunlarini tahlil etish kuchi, muayyan ijtimoiy sharoitlarda shakllangan aqliy qobiliyati, ruhiy quvvati
Metodologiya	Uslublari
Millatlararo totuvlik	muayyan hudud, davlatda turli millat vakillarining bahamjihat yashashi, hamkorlikda faoliyat yuritishi
Millatchilik	o‘z millatining manfaatlarini boshqa millatlar haq-huquqlaridan yuqori qo‘yib hal etishga intiluvchi siyosiy oqim
Milliy g‘oya	millatning o‘tmishi, buguni, istiqboli, manfaat va maqsadini ifodalovchi ijtimoiy g‘oya
Milliy qadriyat	millat uchun muhim ahamiyatga ega bo‘lgan etnik jihat va xususiyatlar bilan bog‘liq qadriyat shakli
Milliy taraqqiyot	evalyusion xarakterga ega, u quyidan yuqoriga tomon ko‘tarilishidan iborat bo‘lgan jarayondir. U millatning shakllanishi, takomillashuvi va yuksalishi kabi uzluksiz jarayon sifatida namoyon bo‘ladi
Milliy tiklanish	millat taraqqiyoti tarixining ma‘lum bir bosqichida ma‘lum ob‘ektiv va su‘bektiv sabablar oqibatida boy berilgan salohiyatni qaytadan millat taraqqiyotiga yo‘naltirish bilan bog‘liq bo‘lgan jarayondir
Mineral	Ma‘dan
Movarounnahr	Daryo ortidagi yerlar.
Mustaqillik	1) Tazyiqdan, nazoratdan xoli bo‘lish, erkinlik; 2) iqtisodiy, siyosiy, ma‘naviy tobe bo‘lmaslik. O‘zbek tilida Mustaqillik atamasi odatda istiqlol so‘zi bilan yaqin ma‘noda qo‘llaniladi va uzluksizlikni anglatuvchi chuqur, keng qamrovli jarayonni aks ettiradi.
Muholifat	(arabcha «muholafat» - kelishmovchilik, teskarilashish, qarama-qarshilik, ziddiyat) – rasmiy siyosatga, hukmron qarashlarga mos bo‘lmagan nuqtai

	nazar, alohida siyosiy yo'l, demokratiyaning muhim belgisi. Muholifat uch xil bo'lishi mumkin: a) parlament doirasida; b) undan tashqarida; yohud v) siyosiy partiyalar ichida
Nodavlat tashkilotlar	davlatlararo bitimlar asosida tuzilmaydigan va unga kiruvchi hukumatlardan iborat bo'lmagan tashkilot.
Ombudcman	Inson huquqlari bo'yicha Oliy Majlisning Vakolatli instituti.
Ommaviy axborot vositalari	Jurnal, gazeta, axborot agentliklari, teleradio-kompaniyalar.
Parlament	Qonun chiqaruvchi organ. O'zbekiston parlamenti ikki palata: Qonunchilik palatasi va Senatdan iborat.
Paxta ishi	Sobiq ittifoqning o'zini saqlab qolish maqsadida O'zbekiston va o'zbek xalqi nomini badnom qilish uchun to'qib chiqargan siyosati. Bir xalqning nomini badnom qilish orqali boshqa xalqlar va respublikalarni qo'rqitish usuli.
Renessans	Uyg'onish
Repressiya	Qatliom, qatag'on qilish. Sovet davrida yangi tuzumga, davlat rahbariga qarshi bo'lganlardan o'ch olish siyosati. O'zboshimchalik va g'ayriqonuniylik.
Reformator	Islohotchi,
Referendum	Umumxalq ovozi berish,
Sanoatlashtirish	Sanoatni rivojlantirish, sobiq ittifoqda bu siyosat og'ir industriyani rivojlantirishdan boshlangan.
Suveren davlat	Siyosiy mutelik va asoratdan qutilgan, mustaqil ozod davlat.
Tajan-Saraxs – Mashhad-Transosiyo temir yo'li	1992-1996 yillarda qurilgan 295 km. Lik temir yo'l. 1992 yil mayida imzolangan bitimga ko'ra O'zbekiston, Qozog'iston, Qirg'iziston, Turkmaniston, Eron, Turkiya, Pokiston davlatlari qurgan temir yo'l.
Ta'lim	biror ma'lumotni kishilarga ma'lum bir tartibda berish va uni o'zlashtirish, qabul qilish jarayoni. Ta'lim – axloqli, odobli shaxsga hunar o'rgatish, bilim berishdir
Territoriya	Hudud, chegara,
Texnologiya	Yangicha, maxoratli, yangi uslub,
Totalitar	Zo'ravon, nima hohlansa shuni qilishi mumkin.
O'zbek modeli	Mamlakatimizni har jihatdan taraqqiy ettirishni ko'zlab, yashab turgan fuqarolarning taqdirinigina emas, balki kelajak avlodlarining taqdirini ham uylab, madaniyatli davlatlar darajasiga chiqib olishni ta'minlashni ko'zda tutib birinchi Prezident I.Karimov tomonidan nazariy va amaliy jihatdan puxta ishlab chiqilgan taraqqiyot yo'li.
Umumba shariy	butun dunyo, barcha davlatlar va xalqlarning ishtirokisiz yechish mumkin bo'lmagan muammolarga aytiladi
Urf-odat	kishilar turmushiga singib ketgan, doim takrorlanib turadigan xatti-harakat, ko'pchilik tomonidan qabul qilingan xulq-atvor qoidalari va ko'nikmalar
“Fikh”	Musulmon qonunshunosligi.
Fuqarolik jamiyati	iqtisodiy, ijtimoiy-siyosiy va ma'naviy hayot sohasiga to'g'ri keladigan tushunchadir. Fuqarolik jamiyatining ijtimoiy-siyosiy sohasi ko'lamiga ijtimoiy-siyosiy tashkilot-lar va harakatlar, fuqarolarning turli shakldagi faoliyati, o'zini o'zi boshqarish organlari, nodavlat OAV ham mansubdir
Fundamental	Asosli, mustahkam,
Xalq farovonligi	har bir shaxs va oila farovonligi insonning shaxsiy manfaatlari jamiyat

	manfaatlari bilan uyg'unlashib ketadi
Xalqaro konsorsium	Mamlakatlararo iqtisodiy aloqalarni mustahkamlash, birgalikdagi tadbirlar orqali iqtisodiy taraqqiyotni ta'minlash, moddiy-tabiiy boyliklardan oqilona foydalanishni yo'lga qo'yish maqsadida tuzilgan xalqaro birlashma.
Xalqaro munosabatlar	davlatlar, davlatlar tizimlari, xalqaro siyosiy, iqtisodiy, madaniy va boshqa tashkilotlar o'rtasidagi munosabatlar.
Xalqaro xamkorlik	davlatning xalqaro maydondagi faoliyati asosiy yo'nalishlaridan biri.
Xokimiyat	kishilar, ijtimoiy guruhlar, sinflar faoliyatiga, xulq-atvoriga, harakatlariga iqtisodiy, g'oyaviy, ijtimoiy mexanizmlar, kuch ishlatish, zo'rlik qilish, ishontirish qobiliyatlari bilan ta'sir etuvchi faoliyat shaklidir.
Xuquqiy davlat	davlat tuzilishi va faoliyatining xuquqqa asoslanganligi
Hadis	Yo'l-yo'riq, to'g'ri yo'l, rivoyat.
Sivilizatsiya	Taraqqiyot,
Sharqona demokratiya	urf-odat, qadriyatlarga asoslangan o'ziga xos demokratiya

